

Hva skjedde hos president Truman?

Norges 17de-mai utsending til U.S.A., statsminister Einar Gerhardsen, er igjen tilbake på hjemlige tømter, og innenfor A-pressen er skrytet overveldende over hvor fremragende statsministeren har forstått å representere oss heimeværende og gjøre det «norske» syn gjeldende der borte i God's own country.

Selv kunne statsminister Gerhardsen — da han igjen satte foten på norsk grunn — berette at de amerikanske myndigheter hadde vært overstrømmende i sin gjestfrihet og at de både i ord og gjerninger hadde lagt for dagen en udelt sympati for vårt lille land. Ikke minst var det gledelig, fremholdt statsministeren, at amerikanerne var kommet til det resultat at spesielt Nord-Norge utviklingsmessig befant seg på et så tilbakevirkende stadium at det var full grunn for rike Uncle Sam til å søke å bringe forholdene på fote. Vi kan vente oss stortilt støtte i form av amerikanske dollars til opphjør av denne forsømte landsdelen, fortalte statsministeren.

Tenk for noen snilde mennesker de er disse amerikanerne, sier Ola Gjennomsnitt, og himler andektig med øynene. De tenker på alt og alle. Ingen blir glemt. Se, ikke de av våre landsmenn, der langt oppe mot Ishavet, som vi nordmenn selv for lengst har ført opp under conto pro dubioso.

Pussig at det var nettopp Nord-Norge som var kommet slik i siktelinjen for denne gavmildheten. Det låter noe unaturlig at statsminister Gerhardsen av seg selv skulle ha

Nr. 23 — 5. årg.
Fredag 22. juni 1951

8. MAI

8. «Mai» kommer ut i Kristiansund N. — Postadresse boks 41. — Kofter: Nedre Enggate 20 II. — Abonnementspris kr. 16,— pr. år, løssalgpris 25 øre. — Annonsepris kr. 0,32 pr. m/m.

Drev lagmann Erik Solem rapportørvirksomhet til tyskerne under okkupasjonen?

Det var stemningsrapporter om den politiske, økonomiske og kulturelle situasjon i Norge

Solems virksomhet var av spesiell verdi for tyskerne

VI OFFENTLIGGJØR IDAG en erklæring som skal være gitt av lederen for avdeling III (SD) beim Befahlshaber der Sicherheitspolizei und des SD i Oslo, herr Herbert Noot, mens han satt på Akershus. Erklæringen gjelder en jurist Solems rapportørvirksomhet til tyskerne under okkupasjonen.

Det er grunn til å anta at denne jurist er identisk med nå avdøde lagmann Erik Solem ved Eldsiva ting Lagmannsrett.

Vi har sendt et fotostat av Noots erklæring til riksdadvokat Aulle, og bedt om en uttalelse, og få fastslått om Riksdadvokatembetet har hatt kjennskap til denne jurist Solems virksomhet, og hva som eventuelt er foretatt i sakens anledning.

Hvis Riksdadvokatembetet har hatt kjennskap til denne erklæring og at jurist Solem er identisk med den senere lagmann Erik Solem, da finner vi det meget merkelig at denne mann fikk i oppdrag å prøvekjøre «landssvikanordningen». Forøvrig kan også bemerkes, at lagmann Solem var bl. de menn som utformet nevnte anordning, og bare det skulle tilsi at han ble fratatt all befattning med dommervirksomheten på grunnlag av «landssvikanordningen».

Vi går ut fra at Riksdadvokaten kan gi fyldestgjørende svar, som vil bli offentliggjort.

Vi gjengir i oversettelse den erklæring som Herbert Noot skal ha gitt:

«Som tidligere leder for avdeling III (SD) beim Befahlshaber der Sicherheitspolizei und des SD i Oslo erklærer jeg følgende:

Avdeling III's oppgave bestod i å skaffe rapporter over stemningen og situasjonen på det politiske, øko-

nomiske og kulturelle område. Ved gjennomføringen av denne oppgave lyktes det en referent tilsluttet avdeling III, dr. Ohm, å få istand en forbindelse med den norske jurist Solem. I årene 1943—44, ga hr. So-

— Fortsettes side 3 —

Kommer den tredje verdenskrig i 1951 eller senest i 1952?

USA legger alle sine planer på grunnlag av et Sovjet-russisk angrep

A-paktlandene og andre som vil kjempe mot kommunismen kan stille opp 150 divisjoner

Vi er midt i den forferdeligste krise i menneskehetens historie sier Thomas Dewey i en oppsiktsvekkende artikkel i Collier's magasin

EN ARTIKKEL I COLLIER'S magasin har den tidligere republikanske presidentkandidat Thomas Dewey skrevet en bemerkelsesverdig artikkel om hvorfor det er umulig for USA å trekke seg tilbake til isolasjonslinjen og prisgi resten av verden til kommunismen. Dewey skriver blant annet:

Vi står ansikt til ansikt med historiens uheldigste allianse: — sammensmeltningen av det tidligere arvelde brutale erobringpolitikk og den kommunistiske verdensrevolusjonsfanatisme. Denne sammensmeltning av zaristisk og kommunistisk imperialisme) representerer den sterkeste erobrerakt verden har sett. En sov-

asiatiske kontinent vil bety et isolert Amerika omdannet til en permanent krigsleir, hvor levestandarden etter hvert vil synke ned til det russiske nivå. Under en slik tilstand vil alle reserver gå til oppbygging av forsvar, og likevel vil bombe fly fra Sibir (med baser i Alaska) kunne nå de vestlige områder av USA og vende til-

Det må komme en dag

Vi står foran en ny om-dreining av lønnskruen

Så har da indexen passert den røde streken ennå en gang, og den ligger omkring 120, hvilket vil si en ny omdreining på lønnskruen. Inntil september 1950 var den 108,3 points, og 15. mars år kom den opp i 115 points og dermed kom 17 øres tillegget med forutsetning at hvis leveomkostningene steg ytterligere innen 15. september, skulle det gies et nytt tillegg.

Det er planøkonomi og det gjelder først og fremst at de regjerendes velgere får kompensasjon i stadig mere hullede kroner. Ingen tenker på dem, som har vært så formastelig å spare i de gode dager gjennom personlig forsakelse for å kunne klare seg uten offentlig forsorg, når kvel-den kom. Neida, de er kapitalister og det er en vederstyggelighet for tiden. Vi sier: For tiden. For det må komme en dommens dag over dem, som har styrt og stelt så slett, at det snart ikke er noe igjen av den gamle sølvkronen, som i sin tid ble surt ervervet og omhyggelig gjemt, inntil den ble byttet bort i «bolsjeviker» og «rødegardister». Det er lett nok å skylde på utenlandske krefter, men det avvekker ikke kritikken over vå-

Ny forfølgelse av general-konsul Harsem

slik i siktelinjen for denne gav-
mildheten. Det låter noe
naturlig at statsminister Ger-
hardsen av seg selv skulle ha
brakt ishavskysten der nord
på bane som et passende
objekt for de amerikanske
mæcener. Snarere er det vel
disse som selv har gjort det.
Men hvorfor?

Unnskyld at vi spør Dem
rett ut, herr statsminister, men
det ble vel ikke sagt noe mer
i sakens anledning enn det
som De hittil har referert for
Deres landsmenn? Det ble
ikke nevnt noe om Atlanter-
havsbroens fullførelse, om
grønlandske flybaser, om Is-
lands amerikaniserte militær-
beskyttelse? Det ble ikke gitt
en aldri så fin liten antydning
om Svalbard? Om Atlanter-
havsbroens østlige brofeste?

Ja, unnskyld som sagt at
man er så ubeskjeden å spørre
seg for. Men det har trampet
så lenge på broen nå at tanke-
ne mest former seg selv. Og
setter man først mosaikbitene
sammen som de er bestemt til,
så er det rart å se hva det
kommer ut av det.

Det som en får «uten veder-
lag» har dessverre ofte en ten-
dens til å falle dyrt nok i leng-
den.

Islenderne våknet en mor-
gen for ikke så lenge siden og
fant seg til sin overraskelse
«beskyttet» av amerikanske
bajonetter. Alt var gått for
seg i absolutt hemmelighet.
Selv ikke Alltinget visste be-
skjed. Bare regjeringen.

La oss håpe at ikke også vi
nordmenn — derunder innbe-
fattet våre stortingsmenn —
en dag skal våkne til den bitre
erkjennelse at norsk jord i
diplomatisk mørke er overlatt
til fremmed «beskyttelse».
Det vil bli mer enn en bitter
pille å sluke for gode nord-
menn. Den dagen er vi på

ralkonsul Harsem

Blir innkalt til soning av resterende 3 måneder

Andre NS-folk har fått melding om at
usonet straff opptil 6 mnd. er gjort betinget

Er aksjonen mot Harsem en hevnaakt fordi han
avslørte advokat Bjørnviks utskeielser mot
NS-kvinner hvis menn satt arrestert?

14de juni 1951.

Til
Stortingets Justiskomite,
Oslo.

I OVER TRE MDR. har jeg vært
truet med at jeg skulle sperres
inne for å sone en reststraff på ca. 3
mndr., fordi myndighetene nå etter
8 mdr. etter Høyesteretts dom var
fallt — har funnet på at jeg ikke
skal nyte godt av Stortingets bestem-
melse om halv soning. Denne avgjø-
relse fra myndighetenes side mener

jeg strider mot lovens ånd og bok-
stav. Min forsvarer har derfor i dag
begjært rettens kjennelse for at myn-
dighetens fortolkning av loven ikke
er riktig i mitt tilfelle. Kopi av min
forsvarer's skrivelse til lagmannsret-
ten vedlegges.

Jeg har vært fullt klar over, at det
er andre krefter som står bak denne
— Forts. side 3 —

Et «nydelig» triumvirat.

Vi gjengir her et bilde av hovedvitnene i lagmannsrettssaken mot redak-
tør Jørgen Hustad. Som kjent hadde redaktør Hustad —, til tross for
at han er A-partimann vært så formastelig å påstå, at det var ikke som
det skulle være dette «rettsoppgjøret». At det simpelthen hadde funnet
sted ting som var påtale verd. Beskyldningene falt justisminister Gundersen
tungt for brystet, og for første gang fant han seg beføyet til å gå til
rettssak mot en partifelle. Som naturlig — ble det forlik og gode greier.

Bildet ble tatt under edsavleggelsen. Fra venstre har vi direktøren for
det meget beryktede Erstatningsdirektorat, Han er h.r. advok. og heter C. A.
Gulbranson. Så kommer riksadvokat Andreas Aulle og til sist justismini-
ster O. Chr. Gundersen. Den siste slapp å avlegge ed på sin forklaring, men
ba av personlige gunner om å få avgi forsikring på ære og samvittighet.

sammensmeltningen av det tidligere
zavelde brutale erobringspolitikk og
de kommunistiske verdensrevolusjons
fanatisme. Denne sammensmeltning
av zaristisk og kommunistisk impe-
rialisme) representerer den sterkeste
erobreremakt verden har sett. Et sov-
jetrussisk erobring av hele det eur-

krigsleir, hvor levestandarden etter-
hvert vil synke ned til det russiske
nivå. Under en slik tilstand vil alle
reserver gå til oppbygging av forsvar-
ret, og likevel vil bombe-fly fra Sibir
(med baser i Alaska) kunne nå de
vestlige områder av USA og vende til-
— Forts. side 3. —

snart ikke er noe igjen av den gamle
sølvkronen, som i sin tid ble surt er-
vervet og omhyggelig gjemt, inntil
den ble byttet bort i «holsjeviker» og
«rødegardister». Det er lett nok å
skylde på utenlandske krefter, men
det avsvækker ikke kritikken over vå-
re egne «velferdspolitikkere».

Tyske eliteavdelinger til for- svar av Nord-Norge?

Når bladet
vender seg

Vest-Tyskland vil snart stille
tropper under tyske offiserer

Privat til «8. Mai» fra Washington.

Den franske ambassadør i USA, Henry Bonnet, uttaler at de fortrolige
forhandlinger om Vest-Tysklands deltakelse i en vest-europeisk armé
nærmer seg avslutningen.

Ingen norske soldater
til den vest-europe-
iske arme

Etter hva «8. Mai» erfarer vil tyske
troppene bli tatt opp i den plan-
lagte vesteuropeiske kontinentalarme
på basis av full likestilling. Det blir
tale om sluttede tyske kontingenter
med tyske offiserer. Det eneste spørs-
mål som ennå ikke er klarlagt er om
Vest-Tyskland skal få sin egen gene-
ralstab. Det er fremsatt utallige kom-
promissforslag i denne forbindelse
fra vestmaktenes side, men Bonn sy-
nes å holde fast på kravet om en «li-
ten, men effektiv vesttysk general-
stab» underordnet det kommende vest-
tyske forsvarsdepartement og ingen
andre.

Det forlyder at den spanske ambas-
sadør i Washington er fremkommet
med uoffisielle henstillinger til den
amerikanske regjering i forbindelse

med disse fortrolige forhandlinger. —
Ambassadøren skal ha overbrakt et
budskap fra «høyeste hold i Madrid»
der det uttales at «all fortids strid
bør glemmes av hensyn til den vest-
lige sivilisasjons fremtid».

Den planlagte nye kontinentalarme
skal ikke omfatte noen kontingenter
fra skandinaviske land, opplyses det.
Skulle det på den annen side i en gi-
ven situasjon oppstå fare for at den
nordeuropeiske kalott blir truet fra
øst, vil det intet være til hinder for
å stille vesttyske elite-avdelinger til
rådighet for Nord-Sveriges og Nord-
Norges forsvar.

Langeland-saken

«Tønsberg Blad» får ved henven-
delse til myndighetene opplyst at ma-
jor Langeland har begjært sin sak
gjenopptatt.

Det foregår for tiden en del kor-
respondanse omkring spørsmålet. —
Saken beror for tiden i strafferetten,
men hvorvidt denne begjæring vil bli
tatt til følge er det ikke mulig å si
noe om på det nåværende tidspunkt.
Avgjørelsen vil ikke foreligge før
over rettsferien.

Engelsk på dansk maner Den tyske utenlandsgjeld

Danskene lider, som kjent, også i
høy grad av «engelske syke», og
det engelske språk er blitt den rene-
ste englelyd for deres øren. Imidler-
tid later det ikke til at det engelske
som presteres i København, finner
nåde for sakkyndighetens øyne. For-
leden forsvarte en øyenlege ved en
doktordisputas sin avhandling som
var skrevet på engelsk.

Ifølge avisreferatene kritiserte så-
vel en av de offisielle opponenter, pro-
fessor Ejler Holm som flere av de
andre opponenter disputasens engel-
ske språk. Det ble fremhevet at eng-
lenderne som skulle lese boken, må-
te ha lært engelsk i en dansk skole
for å forstå den, og professor Ehlers
fortalte at englendere som leste dan-
ske disputaser på engelsk, hadde sagt
ham at danskenes engelsk for dem
var å lese omtrent som når dansker
leste svensk eller norsk.

Akk ja, — der er mange skjær i
sjøen!

Den tyske førkrigsgjeld anslåes i
Bonn til 8,7 milliarder DM, fordelt
med 2,7 milliarder på USA, 1,2 mil-
liarder på England, 872 millioner på
Sverige, 771 millioner på Frankrike,
203 millioner på Sverige og 419 mil-
lioner på Holland.

Spørsmålet om den tyske utenlands-
gjeld blir nå behandlet i London i
forbindelse med den endelige opphe-
velse av okkupasjons-statuttene.

Dr. Best utleveres ikke

Landsretten i København har fast-
slått at justisdepartementet ikke har
rett til å utlevere de tre prominente
tyskere, dr. Best, Wäsche og Schwert
til Tyskland forat de skulle kunne av-
tjene resten av sin straff der. Lands-
retten understreker at en slik utle-
vering ikke kan finne sted uten de
dømtes samtykke. De tre er dømt til
henholdsvis 12, 16 og 24 års fengsel.

Redaktør
Arvid B. Arntzen

Forretningsfører
Per Kvendbo

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Det er en sammenheng i alt

I BEDFORD PARK i London finnes det en kanon som ble erobret fra tyskerne under den første verdenskrig. Den bærer engelsk fabrikkmerke og var blitt solgt sammen med mange andre til Tyskland før krigen begynte. — På listen over dem som ga økonomisk støtte til Hitlerstyret, finner man navn som von Arthaber og von Duschutz. Begge var direktører i Skodaverkene, de store krigsindustrielle anlegg hos Tysklands nabo og permanente fiende, Tsjekkoslovakiet, og dette var igjen kontrollert av firmaet Schneider-Creusot, som i et århundre var det ledende i fransk krigsindustri. — Under første verdenskrig benyttet det engelske Vickerselskapet et av Krupps patenter for tenning av håndgranater. Etter krigen krevet Krupp en erstatning på 1 sh. pr. granat, og summen gikk opp i 123 mill. shilling. Saken ble ordnet i minnelighet ved at Krupp fikk aktier i et av Vickers spanske datterselskaper.

Hvorfor forteller vi så dette og gjerne kunne fortsette i snart sagt det uendelige? Jo, fordi det er en sammenheng i alt og da ikke minst i det som beveger seg bak teppet og kulissene på det store verdensteater. Det er sammenheng mellom dette fra dengang, fra spillet med de store brikker til dommen over den aller minste NS-mann oppe i en av avdalene, han som sliter med avdrag på erstatninger og tynges av svarte minner fra konsentrasjonsleiren, etter dom avsagt etter direktiver fra dem som står bakom alt og som lanserte de tilbakevirkende lover. Det er det samme system og de samme menn som rår, og det er de samme menn som trumfet igjennom hengningen av generalene i Landsberg og som skaffer nye våpen til nye konflikter, mens «demokratiet» er dagens trylleord for massene.

Enhver vil da forstå, at vi her hjemme som vil ha sosial og økonomisk gjenreisning for alle de politisk dømte, har en lang og tung kamp foran oss. Vi kjemper ikke bare mot våre egne politikere fra kommunistene til ytterste internasjonale høyre, men mot den store fakede høyre, hvis ansikt vi ikke har sett. Men vi kjemper ikke alene i dag. Våre lesere vil ha sett hvorledes den franske komité for menneskerettighetene — som ikke er Petain-tilhengere, men for mennesker — har gått like til FN med sine mosjoner etter for å ha henvendt seg til sitt eget lands regjering. Også denne mosjon er blitt tiet ihjel på de i Frankrike og FN, men ved et tilfelle er den allikevel blitt kjent og skaper grunnlag for samhold om de virkelige menneskerettigheter. Og i alle de land som i denne omgang i verdenshistorien er blitt rammet av rikosjettene fra verdenskrigen, er liknende bevegelser i gang — foreløpig på hjemmebanen, men forhåpentlig om ikke så lenge på internasjonalt plan. Det er ikke bare de direkte rammede, som reiser seg til offensivt arbeid, men en stigende skare av humanister som frykter sivilisasjonens fallitt, hvis det skal fortsette som hittil.

Det kan være tvil om hvorvidt FN vil reagere positivt, og årsakene hertil kan være mange, men ute i menneskemyldret begynner det å demre for flere og flere, at det er noe som er galt og at det spilles med liv og død på en hemmelighetsfull måte alle steder hvor politikere møtes, og at det er det samme menneskemylder som får betale leken, lide og dø for det som er spilllets innsats. Og når denne demring går over til fullt dagslys, er også vår tid kommet. Da vil kanonen fra Bedford Park komme til å bli martyriets monument over alle som er blitt offer for det store spill, og da vil rettferdigheten omsider seire. Det tar tid, men hver eneste en av oss, som er blant ofrene, kan gjøre vårt til å forkorte den ved å tale sannhetens og rettferdighetens sak for det menneskemylder som til syvende og sist kan organisere makten til det gode. Her ligger grunnvullen for et nytt og bedre menneskesamfunn.

TIL VÅRE MENINGSFELLER OG ABONNENTER

Med hver post mottar vi mange brever fra våre abonnenter og meningsfeller. Alle gir tilkjenne sin store tilfredshet med bladet. For oss som strever med å få det til, er det selvsagt godt å se at vårt arbeid blir mottatt med begeistring. Men begeistring er ikke nok. Det må gjøres mer av alle som forstår den store betydning «8. Mai» har i en tid som den vi nå lever i.

Intet annet blad har i kampen for sannhet og rett tatt større risiko enn «8. Mai». Uten hensyn til personlig offer og velferd har vi gått inn for å bekjempe uretten.

Med små midler har vi ført vår kamp. Med åpent visir har vi lagt de faktiske forhold fram i den hensikt atter å få det norske folk fram til selvbesinning og ansvarskjensle.

DENNE KAMPEN AKTER VI Å FORTSETTE,

og vi henstiller så inntrengende vi kan til våre abonnenter og meningsfeller at de støtter oss i vårt arbeid ved i sommer å tegne minst 1 — en — ny abonnent hver.

Jo større utbredelse «8. Mai» får — jo større slagkraft.

Samtidig minner vi våre abonnenter om at skyldig kontingent må innbetales straks.

Vi på vår side lover å bestrebe oss på å gjøre avisen så god som den økonomiske rammen tillater det.

«8. MAI»

Vi rettlause og forsvaret

Av bonde Trygve Engen, Straumholmen

FOR EI TID SIDAN TOK «8. MAI» inn ein artikkel av underskrevne om dette emnet. Det er ikkje kome noko tilsvarende, spesielt til den artikkelen, som gjer det naudsynt for meg å koma tilbake til spørsmålet. Men det har vore mange innlegg elles. Det er berrsynt at emnet er brennande aktuelt, og det syner seg at meiningane er nokså delte. Forbundet si line er, så vidt eg skynar, at vi skal stille oss til teneste på nytt, men under den føresetnad at vi først får full æresoppreising. Oberstløytnant F. R. Andersen og somme andre synest det imot å meina (dersom eg ikkje har misstydd) at vi utan vidare skal segja oss villige til teneste, og at spørsmålet om æresoppreising får koma i andre rekkja. Av andre innlegg i bladet får ein derimot det inntrykk at såvel frontkjemparar som andre, kan skjje serleg av den yngre garde, har mykje imot tanken om ny frontinnsats. Ein frontkjempar som leyner seg bak merket «David» har tilmed teke så sterkt på veg, at både forbundssekretæren og Brit Tveit synest vera sjokkert.

Det er ikkje alle som brukar så pass grovt skyts som «David». Men både etter innlegga i bladet og etter

Dette kan ikkje bli nokon fullstendig analyse av dei årsakene som har ført til dette omskiftet. Men dei slutningar eg er komen fram til på grunnlag av den utviklinga eg sjølv har gatt i gjennom, og på grunnlag av det eg har lese og høyr av samtaler med NS-kamerater, desse slutningar vil eg her prøve på å legge fram i ei form som av omsyn til spalteromet må vera så samantrengd som berre muleg. Desse årsakene kan, såvidt eg skynar, delast inn i tri hovudgrupper:

1. Årsaker med røter i kjenslelivet.
2. Politiske og nasjonale årsaker.
3. Årsaker av religiøs og moralsk karakter.

Det finst sikkert ikkje noko greit skille mellom desse gruppene. Det politiske, religiøse og moralske synet hos eit menneske kan t. d. svært ofte førast tilbake til kjenslelivet. På andre sida blir sikkert kjenslene sterkt påverka av andre ting, som religiøs tru, moraloppfatning, politisk vane-tenkjing osv.

Hendingane i dei siste 10—12 åra har sett sterke far etter seg i menneskesjelen. Nokon anna kunde ein heller ikkje venta. Kanskje i større monn for nokon annan gjeld dette oss, som er gjort til «landsutviklarar» ved

ha ei rimeleg forklaring på kvifor kjenslene av og til får overtak og gjev seg utslag i eksplosjonar som t. d. «David»s artikkel i «8. Mai». «David»s innlegg er affektmerkt, ja, hatefullt, segjer somme. Men gjev det ikkje likevel uttrykk for noko som storparten av oss har kjent? — For min eigen del skal eg vedgå det med ein gong: På eit visst stadium i utviklinga kunne eg godt sendt ut ei liknande salve sjølv. Eg er komen over det no, og difor vil eg også seia til «David»: Prøv å koma over det. De også: For det første har ein ikkje godt av det sjølv, for det andre førte det ikkje motmennene våre så mykje. Ein brukar, som kjent, ikkje kanner mot sporvar, og slett ikkje mot kryp som er enda mykje mindre. Og for det tredje kan det vera tvilsamt om det er klokt å la kjenslene koka over slik. Vi vinn truleg ikkje noko med det.

Men dette skal ikkje vera sagt for å lasta «David». Reaksjonen hans er både naturleg og menneskeleg. Og har han «mistet vettet» (forbundssekretærens uttrykk), så har han i alle fall ikkje misst det meir fullstendig enn dei førande politikarane i Vesten vart eige land medrekna. I

O. Gythri

Dronningens gt. 7, Oslo.
Kjøtt, fleisk og pølsevarer.
Godt utvalg i pålegg m. m.

Det norske folk blir planøkonomisert og skattet ihjel

Det går gradvis nedfor bakke i økonomisk henseende her i landet. - Kronen blir mindre og mindre, d.v.s. hullet i kronen blir større og større, samtidig som tiltakslysten hemmes og statsutgiftene øker. Og dette til tross for det paradox at kapitalistverdensdelen, USA øser ut dollars til de sosialistiske land for å avverge katastrofen. Dette er ikke bare noe som vi sier.

La oss minne om hva statsråd Brofoss, en av de mest hardkokte planøkonomer, sa i en radiotaler ved Marshallplanens ettårsjubileum i april 1949: «Det amerikanske folk har på denne måte forhindret en økonomisk katastrofe av tidligere ukjent omfang, men også en utvikling som kunne blitt en krise for det politiske demokrati. For oss har Marshallhjelpen vært en Golfstrøm av materiell støtte». — Og hva har vi så ikke fått? Pr. 31. desember 1950 var tallene 2,105,271,419 kroner, hvorav bare 178,697,300 kroner er oppført som lån.

Det er tall, som kan få noen hver til å svimle, men allikevel går det nedfor bakke, fordi det vesentlige mangler: Lysten til tiltak og umulig gjørelsen av kapitaldannelse på private hender. Tilslutt blir vi vel planøkonomisert ihjel allesammen.

Vi skal nevne ennå noen tall. De belyser vårt lands stilling i forhold til våre naboland: Hvis du tjener kr. 6000, betaler du i skatt, dvs. i direkte skatter i Oslo 920, i Stockholm 760 og i København 645. — Av en lønn på 8000 betales i Oslo 1,451, i Stockholm 1210 og i København 1,084. — Av 10,000 henholdsvis 2,022, 1,700 og 1,581. — Av 20,000 henholdsvis 6,462, 4,840 og 4,914 og av 50,000 i Oslo 23,716, i Stockholm 19,120 og i København 17,573. — Disse tall forteller atskillig om styre og stell her i landet, hvor det øyensynlig er meningen at vi alle skal bli like fattige. Her har vi ikke tatt med de indirekte skatter som lures inn på folk slik at pungen er tom, nå alt er betalt. Kom så og si at velferdsstatens fedre ikke har seilt en farlig led.

Det danske kongepar tar selv mat-
kurv med!

over alle som er blitt offer for det store spill, og da vil rettferdigheten omsider seire. Det tar tid, men hver eneste en av oss, som er blant ofrene, kan gjøre vårt til å forkorte den ved å tale sannhetens og rettferdighetens sak for det menneskemylder som til syvende og sist kan organisere makten til det gode. Her ligger grunnvullen for vårt arbeide, her er målet for vår kamp, og her er den kilde hvorfra vi øser vårt håp og vår kraft.

Skal vi «ta oss sammen»?

Til kjente og ukjente lidelsesfeller

Av Ivar Frihaug-Osa

Kan dere erindre hva vi lovet oss selv og hverandre, den gang vi var gjester i de Nygaardsvoldske «pensjonater», hvor vi lå flødde som sardiner utover gulvene og «kurerte» gikta vår, hvor vi lå og vegeterte så levende-vekta gikk ned med fra 10 til 25 kg., og enda ble kroppen for tung for «undersåtterne», hvor parolen om fellesnytta foran egennyttia fikk en så hård påkjenning under jakten med å finne noe å stikke i kjeften fra skyllendunkene, hvor det lysnet opp når noen av de tapreste blant oss hadde fått «kvartet» med seg en 2—3 ramsalte Islandssild, og hvor delig tørst man ble etterpå og kunne fylle buken med vatn? Har dere virkelig glemt alt dette?

Har dere glemt den dagen da vi fikk smuglet inn avisa med «landssvikanordningen» i, og vi for første gang fikk stiftet bekjentskap med den? Ble vi ikke enige om at dette «dokument» måtte være inspirert av djevelen selv?

Jo. Og hva sa vi så? Vi sa, at komme hva komme vil, så må vi ubrytelig holde sammen og støtte hverandre til landssvikstempelen er brakt dithen hvor det rettelig hører hjemme: Til dem som i ynkelig feighet rømte fra alt sammen og lot land og folk i stikka.

Ja, det var «opplegget». Men hvordan er løftet holdt?

Til å begynne med var vi avskåret fra å gjøre noesomhelst. Den høylovede «frie pressa» kunne usjenert og med øyensynlig velbehag rakke oss til etter noter. Vi var avskåret fra å kunne svare på tiltale. For dem som skulle møte for «rettsskranken», hadde Solem, Arntzen og Co. ordnet det så lettvent og viselig, at de var dømt på forhånd. — (Norge er da en «rettsstat»!)

Men til all lykke så var der en lærer i Kristiansund som var i besittelse av det fornødne mannsnot og brukte det til fordel for oss. Ære være Nils Vikdel i all evighet! Hans vesle blad «Skolenytt» kom som det første lysglimt for oss. Nu var det bare for oss «å slutte opp» om denne mannen, så kunne vi få «vår egen» avis i en håndvending.

Men å gi ut en avis koster penger.

Vel vet jeg, at dem som Plyndringsdirektoratet har hjem-søkt riktig grundig kan ikke så godt avse en 10-er. Men at der ikke skal være 50,000 mann igjen som kan forskuddsbetale «8. Mai» med 4 kroner kvartallet, det lar jeg mig ikke innbilde. Og da kunne «8. Mai» vært dagblad for lenge siden.

Idag er sannsynligvis stillingen for «8. Mai» noenlunde den: Tre prosent av oss står som forskuddsbetalende, faste abonnenter, seks prosent «lurer» seg bort til kioskene — når det høver slik, og der ingen «farlige» personer er i nærheten — og kjøper et nr. Resten har vært så «kloke», at de forholder sig passive, og har ikke i sinne å «ofre» en cent. Men de vil nok melde seg når «Plyndringskassa» skal åpnes.

Ja, hr. redaktør! Vi er et stakarslig folkeferd. Med et gjennomsnitt innskudds av 5 — fem — kroner kunne vi nu hatt et fond på en halv million. — Med det som grunnlag kunne vi satt 2 svenske og 2 sveitsiske folkerettslærde i sving med å granske hvem det var som i 1940 var den egentlige landssviker her i landet. Vidkun Quisling eller Johan Nygaardsvold.

Men det er vel ikke forsent ennå?

Ivar Frihaug-Osa.

seg bak merket «Davido» har tilmått teke så sterkt på veg, at både forbundssekretæren og Brit Tveit synes vera sjokkert.

Det er ikkje alle som brukar å pass grovt skyts som «Davido». Men både etter innlegga i bladet og etter munnlege fråsegnar frå mange tidlegare NS-folk, trur eg det er tvillaust at eit stort fleirtall av våre folk, helst dei yngre, men også mange av dei eldre, no er avgjort imot å gjera våpen-tenest.

No veit vi at NS før krigen meir målmedvite enn noko anna politisk gruppe, kanskje med undantak av det mykje nærskylde Fedrelandslaget gjekk inn for reising av eit effektivt militært vern. Og ein må gå ut frå at både eldre og yngre medlemmer, kanskje med undantak av eit ørande lite mindretal, også har vore samde i partiet si offisielle line i ei så viktig sak. Det er tydeleg at her har gått for seg eit sers djuptgåande omskifte, eit omskifte som syner seg endå klårare når ein ser det i høve til eit omskifte i motsett lei: Dei tidlegare antimilitaristene i Arbeiderpartiet, som no er vorten varme forsvarsvenner.

Det vil sikkert ikkje vera rett å anten å lasta ungdomen for at dei «ruger over uretten», eller å feie det av med ein merknad om «furtekroken». Lat oss heller prøve på å få klarlagt årsakene, og så, dersom det skulle vera muleg, finne ein samnemnar for dei skilde meinigane.

tenkjing osv.

Hendingane i dei siste 10—12 åra har sett sterke far etter seg i menneskesjelen. Noko anna kunde ein heller ikkje venta. Kanskje i større mon enn for nokon annan gjeld dette oss, som er gjort til «landssvikarar» ved eit urættvist og ulovleg «rettsoppgjer». Av oppseding og innstilling var vi serleg sterkt nasjonale. Vi såg på oss sjølv som ein nasjonal elite, med heil hug gjekk vi inn for å fullføre og trygge det nasjonale fridomsverket som var byrja i 1814 og heldt fram i 1905. I overtyinga om å tena folket vårt, kjempa vi, kvar på vår vig for å fri folket frå fylgjene av den Nygaardsvoldske dødssiglasen — mot færen frå aust, mot oppløysingskreftene her heime, for livslina samen med Quisling.

Men avdi vi var så overlag sterkt nasjonale av innstilling, måtte også skuldninga for landssvik verka dobbelt sterkt på oss. Folk som frå barnsbein har soge inn den lærdom at «ein arbeidar har ikkje noko fedraland», slike folk eig knapt føresetnader for å forstå kor djupt denne djevlelike skuldninga har såra oss, og korleis heile vår hug reiser seg til protest mot å ha landssvikarnamnet sitjande på oss. For dei har fedralandet aldri havt noko verd, for oss var det alt her i verda. Når ein så dertil tenkjer på at det er nett dei som førte landet i ulykke, som også har sett denne stempelen på oss, så skulle vi dermed

Utenrikskrønikk

De som avgjorde presidentvalget i Østerrike

DET HAR VÆRT LAGET mange kandestøperier omkring presidentvalget i Østerrike, men det som brakte den gamle offiser til presidentverdigheiten var tross alt de så baktalte og forfulgte «nazister». Det henger slik sammen:

Presidenten må ha over halvparten av stemmene for å være valgt uansett hvor mange kandidater der stilles. Ved første valg fikk ingen stemmeflertall. Det var da stillet fire kandidater: Kørner fra sosialdemokratene med sterk front mot kommunistene, Gleisner fra det katolske betonte folkeparti, som er konservativt anstrøket, Breitner fra de uavhengiges forbund, som teller nasjonalsosialistene og de overpartiene stående st. og Fiala fra kommunistene. I første omgang fikk Kørner 1,682,768 stemmer, Gleisner 1,725,659 stemmer, Breitner 662,559 og Fiala 220,012 stemmer. Det ble således avgitt 4,290,998 stemmer. Etter dette ble det etter loven tvungent omvalg mellom de to som hadde flest stemmer og resultatet kom som noe av en overraskelse, idet Kørner fikk 2,172,806 stemmer,

mens Gleisner som favoritt fikk 2,004,290 stemmer. Det var en fremgang for Kørner på 490,038 stemmer, mens Gleisner fikk 278,631 stemmer mere enn første gang.

Da kommunistene ikke hadde noen utsikt til å få sin mann valgt, besluttet de å stemme på Kørner, noe som gjorde sosialdemokratene fortørnet selv om det øket deres kandidats sjanser. I er offisiell kunngjørelse erklærte sosialdemokratene at de ikke hadde forhandlet med kommunistene og at de ikke ville ha noen kommuniststemmer. Men i valgkampen, som til sine tider var temmelig håndgripelig, agiterte folkepartiet med at kommunistene stemmer med sosialdemokratene. Imidlertid ville det ikke ha ført til noe resultat om Kørner hadde fått bare tilveksten fra kommunistene, det måtte noe mere til og her kom «nazistene» til unnsetning. Blandt dem var det nemlig, som det også viste seg, mange som hyldet den sats: Heller en sosialdemokrat enn en katolik. Og mot slutten foreslo de for sine velgere å stemme på den kandidat, som

Men dette skal ikke vera sagt for å lasta «Davido». Reaksjonen hans er både naturleg og menneskeleg. Og har han «mistet vettet» (forbundssekretærens uttrykk), så har han i alle fall ikkje misst det meir fullstendig enn dei førande politikarane i Vesten, vårt eige land mødrekn. I blind redsle for Tysklands aukande militære og økonomiske makt, gjekk dei bort og øydela det einaste europeiske landet som hadde færestnad for å motstå trykket frå aust. I tanken om å forebygge ei tysk nyreiseing held dei landet okkupert den dag i dag, i fleire år dreiv dei med demontering av tyske industrianlegg, fram til dato har dei tukla med noko dei kallar «denazifisering», og i den allierte propagandaen driv dei framleis med å æreskjella Hitler, tyskarane og det tysk. Kan det så vera tvil om kven det er som har skapt dei «psykologiske hindringer» for at tyskarane kan gå inn i Europaheren?

Det skulle heller ikkje vera tvilsamt kven og kva det er som har framkalla reaksjoner som «Davido». Det trengst såmen korke agitasjon eller sjølvuggestion til det, det er rett og slett utslag av kontrasuggestion. Så lenge har pressekokbelet hamra på «nazipakket» at dei kanskje oppnår å driva dei mest konsekvente motstandarar av kommunismen over til dei raude rekkene.

Så lenge har dei Gundersenske inkvisisjonstribunalene drive med å dømme dei mest gjenomna-

hyller grunnreglene om toleranse, likeberettigelse og utvidelse av «det partitomme rom». Med dette har de villet si, at de fordrer full benådning for alle de politisk dømte som «nazister» og større politisk innflytelse. Dette forslag ble fulgt og Kørner ble valgt.

Nasjonalsosialistene er ikke populære blandt de politiske partier tiltross for at de beiler til deres valggunst, men det ble allikevel de, som bestemte, hvem som skulle bli president. Og her kommer den kjennsgjering at den politiske forfølgelse i Østerrike ikke har vært så hatsk som f. eks. i Norge, at den så meget omtalte «omskolering» har slått feil, at østerrikerne mener at man kan ikke spere nasjonalsosialistene inne i konsentrasjonsleire noe som de hadde fått nok av før, og at de innser at man ikke i et demokratisk land kan ha to forskjellige slags medborgere, de som har fulle rettigheter og de som bare er tålt. De resonerte som så: Kampen mot truslen fra øst føres med hele folkets motstandsvilje. Skulle man frata 660,000 mennesker deres rettigheter, så står man overfor den fare at de vil bli mottatt med åpne armer av femtekolonnen, som dermed ville øke fra 5 til 25 pst. av befolkningen. Denne oppfatning av problemene har gitt nasjonalsosialistene deres rettigheter og de svarte med å sette en sosialdemokrat inn som president.

Det danske kongepar tar selv matkurv med!

I den lille syddjyske by Vejen er åpnet en stor jysk utstilling som er blitt en mektig suksess. Den danske konge og dronning har lovet å besøke utstillingen. Kongen har bedt om at det ikke blir arrangert noen lunsj eller middag i anledning av besøket, forteller de danske aviser. Majestetene tar selv matkurv med på utflukten!

sjonale nordmenn som landssvikarar, at dei kanskje greier å gjera somme av dei til verkelege landssvikarar. — Med innsats av vit og vilje kan vi nok motarbeide ei slik utvikling. Men heilt å fri oss for den kjenslebundne reaksjonen mot dei som styrer i landet vårt i dag, evnar vi nok ikkje. — Russar og kinesar har ikkje gjort oss noko personleg vondt, men våre egne styresmenn, dei vi eventuelt skulle kjempe og lide og døy for og la oss kommandere av —, dei har såra dei heilagste kjenslene våre ved å skulda oss for landssvik.

(Forts. i neste nr.)

Et av hovedmotivene for dette resultat er at Theodor Kørner er en erklært antikommunist — Han er født 24. april 1873 som sønn av en offiser i den keiserlige og kongelige østerrikske hær og hadde titlen Freiherr von Siegringen. Etterat han som general hadde vunnet I. slag på Isonzofronten i første verdenskrig bel han den første østerrikske republikks generalstabssjef, men frasa seg denne stilling for å bli sosialdemokratisk medlem av forbundsdagen. Under Dolfuss-regimet og senere etter Anschluss satt han i fengsel i flere perioder og ble så i 1945 innsatt av russerne som overborgermester i Wien, en stilling som han har innehatt inntil han nå er blitt avdødet dr. Karl Renners etterfølger som republikkens president. Han er en malerisk skikkelse, ungar og ytterst nøysom slik som gamle offiserer ofte er det. Han kan sees hver morgen, når han vandrer ut og personlig henter sin melk og sitt morgenbrød hos bakeren og uansett vind og vær går han gjennom Donaustadens gater uten overfrakk. Han er således noe utenfor det alminnelige og det har vel også bidratt til at så mange utenfor hans parti stemte på ham og muliggjorde hans valg. Men de ferreste hadde spådd, at det var de så foraktede «nazister» som var tungen på vekten. Og så får vi da se, hva dette kan føre til tross de alliertes forskrekkelse over at det var så mange som var sine idealer tro.

Dewey Rahnleder med følgende. Jeg vet ikke hva vi enda har av tid. Kilder som har vist seg å være pålitelige hevdar at det blir til høsten når grøden er i hus. Andre sier, at Sovjet ikke har planer om angrep før i 1952. Inntil for kort tid siden har alle USA-regjeringens planer vært basert på Sovjetangrep i 1954. Men den alminnelige oppfatning nå er at det vil bli i 1951, eller senest i 1952. Vi har ennå tid. Om seks måneder kan det være for sent.

Cerberus.

Lagmann Solem

— Forts. fra side 1 —

Iem dr. Ohm flere rapporter, både muntlige og skriftlige. Disse rapporter befattet seg i det vesentlige med juridiske problemer i forbindelse med de fra tysk side trufne forholdsregler, forordninger osv.

Rapportene var så opplysende at de på anvisning av Oberführer Fehlis ikke bare ble sendt til Reichskommissar Terboven og Obergruppenführer Rediess, men også til Reichssicherheitshauptamt i Berlin, og av det sistnevnte til sjefen for det tyske politi Himmler. Herr Solems rapporter var av ganske spe-

siell verdi for den tyske ledelse, fordi de klart og tydelig påviste visse feil og mangler ved den tyske politikk i Norge, som på grunn av disse rapporter, kunne rettes på.

Var disse feil fortsatt blitt gjort av den tyske ledelse i Norge, så hadde dette, sett fra tysk synspunkt, kunne hatt en overordentlig uheldig virkning. Det er derfor forståelig at disse rapporter betød en praktisk og vesentlig hjelp for den tyske ledelse.

Etterat Reichssicherheitshauptamt hadde mottatt den første rapport, ga dette beskjedd om at det skulle forsøkes skaffet ytterligere liknende rapporter fra hr. Solem».

Hjemmede sølv-elen puss

Kask med SØLV-DESIN

feldt tidlig har fått underretning om tidligere statsadvokat i landssviksaker, advokat Hønning Bjørnviks utskjeielse likeoverfor NS kvinner hvis menn satt innesperret.

Påtalemyndigheten har holdt på med behandlingen av Bjørnviks sak i snart et år, men ennå er han ikke siktet. Det skal være avhørt over 70 vitner og saken skal være ganske klar, men ennå er han ikke siktet. Saken skal være sendt til Riksadvokaten for lenge siden.

Jeg har også til Justiskomiteen uttalt at d'herrer Aulie og Dorenfeldt burde være inhabile i Bjørnviks sak. De burde også være inhabile i min sak.

Som min forsvarer har meddelt myndighetene vil jeg komme til å lide et stort økonomisk tap om jeg nå sperres inne. Etter lang tids arbeid har det endelig lykkedes meg å øyne en mulighet for en realisasjon av en ide, som jeg mener kan være av stor samfunnsmessig betydning.

Det vil ikke alene være tusener av tidligere NS-folk som vil komme til å betrakte meg — mot min vilje — som en martyr, fordi jeg uredd har påtalt de urettferdigheter som er begått. Men jeg vet at like mange norske menn og kvinner, som ikke har vært medlem av NS vil komme til å betrakte den behandling som jeg er tiltenkt på samme måte — som en hevn — lite verdig en rettsstat.

Ærbødigst
P. Hørsem.

gjelder statsoverhoder er alle nødt til å ta visse hensyn i denne henseende, det var seg om de er bosittende i øst eller syd, skriver «Morgenbladet».

Dagbladet fortsetter med krenkelserne — tanset alle unnskyldninger.

NS-folks politiske testamente.
kr. 10.— heftet franko. 10 ekspl.
+ 20 pst. Forfatterens adresse
i sommer: Aulestad, Follebu.

To landsungdomar

med ein 7 mnd. yrkesskule i målarfaget og litt praksis, ynskjer målararbeid. Gjerne på austlan-det. Arbeidar sjølvstendig. Billet mrk. «Arbeidsvillige nr. 200».

Eldre sykepleierske

eller annen dame som er villig til å stelle for enkefrue i pen leilighet på Mysen får plass straks. Bill. mrk. «Andsfrisk 88 år nr. 201».

Stilling søkes.

Frontkj. 27 år ser seg om etter en framtidstilling. Eksamen fra Jønsberg landbr.skole. Reflekterer på alt. Bill. mrk. «Hedemarken nr. 202».

Tilsalgs.

Antikvariske bøker og små-skrifter, tildels 50-100 år gl. Liste sendes. Bill. mrk. «Rimelig nr. 204».

«8. Mai»

kronikk 22. juni 1951

Hijo del tiempo:

Fortid - nutid - fremtid TILBAKEBLIKK

De ti årene 1940—50 betyr mer i vårt folks utvikling enn de 35 årene 1905—40.

I 1905 vant vi retten til selv å bestemme vår utenrikspolitikk. Den retten hadde vi ikke hatt på 500 år. 1905 brakte den logiske avslutning på en lang strid. Og slik måtte striden ende da tiden var moden. Om det vi vant ble til vår fordel er en annen sak. Kanskje hadde vi vært spart for 9de april 1940, hvis unionen hadde bestått. Kanskje hadde vi vært spart for de følgende år 9de april 1940, som har fortalt oss så meget om vår egen manglende modenhet til å styre oss selv i en opprørt tid. Kanskje kunne vi ha bevaret den enhet i Norden, som nå synes tapt, hvis vi — —. Der finnes grunner til å tenke slik.

I årene etter 1905 kom industrialismen til landet og førte med seg en indre sosial omforming. Denne omforming ble en forutsetning for den indre omveltning som fant sted i vår arbeiderbevegelse 10—15 år senere. I mellomtiden hadde den første verdenskrigen brutt ut. Men lykkeligvis gikk den landet forbi. - Aksjejobbing, pengeflom og oppkom lingsrikdom syntes å være dens sterkeste spor i vårt land. Motsetningene under krigsårene ble ikke særlig skarpe den gang. Og da jobbetiden var over og en relativt kort

varig rasjoneringsstid endt, gled landet tilbake til en hverdagstilværelse, preget av et litt provinsielt livs-fred og ro.

Men midt i denne fred og ro reiste der seg en revolusjonær stemningsbølge i det arbeidende folk. En blennende forkynner var stått fram og slynget en brannfakkelt ut. Og etter den store russiske revolusjon i 1917 og verdenskrigens avslutning sammenbrudd i Mellom-Europa 1918 var tiden selv revolusjonær og ropte omveltning. I 1918 hadde Martin Tranmæl og hans menn overtatt den politiske ledelse i arbeiderbevegelsen og hadde handling svart til ord, skulle vårt land ha opplevd en sosial revolusjon i tiden omkring 1920. Først senere lærte man å forstå, at der ikke sto noen handlingens mann bak alle ord, all demagogi og all taktikk. En direkte revolusjonær aksjon kunne dengang ha utløst en ulykke av samme karakter som Finland fikk oppleve. Men den «direkte aksjon»s mann vil le ingen revolusjonær handling og landet ble spart for ulykken.

Siden kom der bølger av streiker, lockouter og arbeidsledighet, en stadig uro i arbeidslivet og ingen effektiv evne til å overvinne årsakene til denne uroen. Men hvor megen bitterhet denne uro enn avsatte, så førte den dog ikke til dypere eller

farligere motsetninger i folket. Og i de siste mellomkrigsårene gled landet faktisk inn i en tilstand av sosial fred, velstann og tilfretshet.

Inntil henimot 1930 besto der et skarpt motsetningsforhold mellom arbeiderbevegelsen og de borgerlige partiene. Dette motsetningsforholdet ble klart demonstrert da Christoffer Hornsrud dannet regjering i januar 1928 og den øyeblikkelig ble brakt til fall. I årene etterpå ble de skarpe motsetningene utjevnet på alle hold. Denne utjevningstendensen var generell i de nordiske land. Politisk innstilte arbeiderpartiet seg på å nå fram til samarbeid og løsning av positive oppgaver. — Fagorganisasjonen forlot arbeidskampenes linje og søkte å gi den økonomiske organisasjonen et ansvarlig, disiplinært preg og å lede den til samarbeidets linje. Man slo inn på en solidarisk lønnspolitikk og hverken økonomisk eller politiske motsetninger hindret en almen utjevning og forståelse innen folket. Denne utvikling fikk sitt uttrykk i Nygaardsvolds regjeringdannelse 1935 og i det gode samarbeid som etterhånden ble etablert mellom denne regjering og opposisjonen. Våren 1940 ble Nygaardsvolds regjering ikke lenger oppfattet som et utfordrende floypartis regjering, men tvertimot som en sam-lende regjering man kunne ha allmen tillit til.

Under en slik utvikling kunne landets extreme partier ikke finne grobunn for sine ideer. Det kommunistiske partiet var blitt stiftet, da Arbeiderpartiet høsten 1923 vendte ryggen til moskovicismen. Siden gikk en jevn strøm til dette parti og år for år ble Kommunistpartiet berøvet kraft og innhold. Kommunismens forandelse under Cham-berlain og Daladier, så kom Hitlers allianse med Stalin, som åpnet ham muligheten for å angripe Polen og

innstilling til samfunnet forandret seg. Den kommunistiske agitasjonen prelet fullstendig av. I årene før 1940 var det kommunistiske parti helt uten representasjon i staten, og den kommunistiske verdensbevegelse syntes ikke lenger å ha noen tiltrekningskraft for arbeiderne i Norden.

Under denne utvikling ble Vidkun Quislings harde ord og strenge dommer også uten virkning. Frykten for en revolusjonær arbeiderreisning forsvant og med stor tilfretshet fulgte landets borgere den fremadskridende forandring i den faglige og politiske arbeiderbevegelses ideologi. Jo bedre forståelsen ble mellom Sosialdemokratiet og de borgerlige partiene, desto mere virkningsløs ble den kritikk, som i prinsippet forkastet dem alle. Den fascistisk-nazistiske bevegelse var blitt en europeisk omveltningens forkynner. Men den hadde like liten tiltrekningskraft i Norge, som den moskovitiske. Norden betraktet seg selv som en lykkelig ø. Man forkastet ubetinget de to extreme motstandere i den europeiske politikken. Man forkastet den amerikanske frikapitalismen. Man antok at den fremtidige lykkelige veien var Sosialdemokratismens. — den borgerlige opposisjon, som ikke var like naivt overbevist om at dette var veien til lykken, anså en demokratisk kapitalisme i et demokratisk parlamentarisk samfunn som en lykkeligere løsning.

I 1930-årene tårnet motsetninger av verdensformat seg opp og en ny krig hang som en trussel over verden. Norge stolte mer og mer på Folkeforbundet og dets «demokratiske allianse». Siden kom Münchenkrisen, sammenbruddet for den britisk-franske politikk under Chamberlain og Daladier, så kom Hitlers allianse med Stalin, som åpnet ham muligheten for å angripe Polen og

så satte den russiske ekspansjonstiden inn med angrep på Polens rygg, med provokasjonene mot de baltiske statene og angrepet på Finland. - Folkeforbundet brøt sammen og Norge kunne bare håpe på at skjebnen ville være det gode. — Men skjebnen var oss ikke god. Og da 9. april kom sluttet alle de parlamentariske partiene opp om avrustningens krigsparti. Overgitt til seg selv i en ond verden og overfalt av hva man anså som skumle forbyterske erobrer, samlet man seg om de menn som i de forutgående år var blitt statens og folkets førere.

Et folk velger ikke sine førere. — Førerne vokser fram innen de enkelte partier og folket får dem givendes uten å øve noen vesentlig innflytelse på valget. Ytterst irrasjonelle årsaker fører ofte til at folket aksepterer en politisk fører. — Det norske folk hadde i årene 1920—30 ingen anelse om at dets forenede statsmann i kampårene 1940—45 skulle bli stortingsmann Johan Nygaardsvold, — men da man først hadde fått ham til statsminister og folket vant tiltro til denne trauste, solide, virkelighetsnære trønderen, spurte det ikke etter hans fortid. Og overhodet: man rammer ikke politiske motstandere ved å sitere ord av dem, sagt 10—20 år tilbake! Og vil man forsøke å ramme en mann, som er nådd fram i førerstilling, enten ved å trekke fram uheldige ting fra hans fortid eller sitere ham fra en tidligere periode, vil man i ni av ti tilfeller møte apsolutt interesse-løshet hos folket. Har det gitt en mann sin tillit, kan slikt ikke røkke ham.

Et mangfoldig samspill av irrasjonelle årsaker, av tradisjon, av interesser, av organisasjonsbunnet, av følelsesmomenter, av mangel på internasjonal orientering, av initiativfølelse, av slektsskap m.m.

spiller inn. Ingen har ment det bedre med det norske folk enn Vidkun Quisling. Men det forsto ikke hans utilgjengelige personlighet og hans ideverden var det fremmed. I en tid da utjevning av motsetninger, voksende gjensidig forståelse og en viss indre samling av folket fant sted, kunne det hverken forstå eller akseptere hans hårde kritikk og dom over mennene i det politiske liv. Det trodde ikke på de omveltninger som han trodde på. Han forekom det som en farlig urostifter. Og det forkastet ham.

Inntil 1945 var det norske folk helt ukjent med at det eide en statsmann som het Einar Gerhardsen. - Og der er visselig dem som ennå i dag ikke har erkjent dette og som meget vanskelig kan slutte seg til det, av begivenhetene og utviklingen i landet 1945—51. Ja, der er dem som mener at statsministerens mangel på intelligens og politisk modenhet er en av de ulykker, som bl. a. har resultert i rettsforfølgningene. Men en meget stor del av folket har samlet seg om ham og akseptert ham. Han er gubben Nygaardsvolds etterfølger, utgått av det store folkepartiet, en mann med dyp, rolig rost, som med sordin stemme holder søndagsskolelærerprekener til folket og søker å påvirke dette ved sterk moralsk, selvelsesfull appell. Hva mer kan et folk ønske seg i en beveget tid?

Tillit til Johan Sverdrup! het det i en tid man vendte seg bort fra ham. Tillit til Johan Nygaardsvold. Tillit til Einar Gerhardsen. Irrasjonelle valgparoler har alltid sin virkning. Statsministeren er den sam-lende skikkelse, regjeringssjef, partiformann, opposisjonen samlet seg om ham, den er så fattig på egne fektene og den fører ikke gjerne noen angrep mot ham. — Men man

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

Rettsoppgjøret har foreløbig kostet 386 millioner kroner

Makthaverne søker å skjule for velgerne at landets økonomi er uthulet

I en radiodiskusjon om boligspørsmålet forleden ansatte en av deltakerne den årlige nasjonalproduksjon her i landet til kr. 13,500,000,000,— og den arbeidsduelige befolkning til 1,500,000. Det gir kr. 9,000 — pr. person pr. år.

I de for tiden rådende myndigheters oppgaver over det politiske rettsoppgjørs økonomi regnes det med bare direkte utgifter og anslagsvise «inntekter», det siste i form av bøter, inndragninger m. v., altså direkte tapping av de politisk dømtes formue og eiendom, lønninger m. v. Men hva så med den tapte arbeidsfortjeneste i forhold til den årlige na-

sjonalproduksjon? Her blir billedet fortegnet.

La oss se litt nærmere på dette.

Det samlede antall fangedager for de politiske dømt fra 8. mai 1945 til 1. oktober 1950 utgjør 7,355,316. Regner vi så årets arbeidsdager i dette ferie redne land til 280, blir dette 26,269 arbeidsår og når så den årlige nasjonalproduksjon er satt til 9000 kroner pr. hode, vil man her komme opp i en sum av 236,421,000,— kroner, som kommer i tillegg til de foreløbige og ufullstendige ansatte utgifter til det politiske rettsoppgjør kr. 149,319,000. Det blir tilsammen en utgiftssum

på 385,740,000,— kroner, en uhyggelig sum! «Inntektene» er av justisdepartementet satt til 181,973,000,— kroner, men det er for det meste penger som ved beslag er unndratt produksjonen og gått ned i statskassens sluk.

I våre tall er heller ikke tatt med alle de uberegnelige tap ved forretninger og bedrifter som er gått overende ved «forvaltning» av boer, eller forringelse av jord ved at brukerne var anbrakt i konsentrasjonsleirer.

Det er således et sørgelig kapittel av Norges økonomiske historie og det vil vel de rådende myndigheter helst holde skjult for velgerne. Tenk bare hva vi kunne ha fått av boliger for disse penger og tenk på hvilken sum av sakkunnskap som er blitt unndratt nærings- og kulturlivet gjennom alle disse millioner fangedager! ..

Om den moralske side av saken skal vi ikke uttale oss idag — For den kan ikke regnes i penger.

En omlegning av den svenske utenrikspolitikk

Utenriksminister Lange og statsminister Uden på «feriereise» til Nord-Norge

De skal undersøke mulighetene for tilførsler vestfra under en akutt krise

Privat til «8. Mai» fra London.

Den tidligere svenske øverstkommanderende, general Jungs store tale i Borås for kort tid siden har vakt stor oppsikt på utenrikspolitisk hold i England. Jung sa at Sverige har en utsatt stilling og må være forberedt på å ta i mot «det første støt». Sveriges historiske oppgave er å beskytte den vesterskandinaviske kultur i Vest-Europa.

Man er i London ikke i tvil om at de fleste ledende svenske militære er stemt for at Sverige hur-

tigst mulig slutter seg til Atlanterhavspakten. I denne forbindelse har den svenske utenriksminister Udens «feriereise» til Nord-Norge sammen med utenriksminister Lange fremkaldt formodninger om at Uden — som fortsatt er motstander av A-pakten — ønsker å orientere seg om mulighetene for en omlegning av Sveriges utenrikspolitikk. At reisen går til Nord-Norge er bare en logisk følge av hele situasjonen, uttales det, for de forsiktede svensker vil gjerne ha rede på hvilke muligheter det er for tilførsler vestfra under en eventuell akutt krise.

Sovjet-Rusland har forlatt den sosialistiske ideologi

Og verdenssosialismen er dermed inne i en alvorlig krise, sier Tito teoretikeren

Behandlingen av tysk privat eiendom

I Vest-Tyskland regnet en med en god ordning også når det gjelder Norge

Norske selskaper ønsker å gjenoppta samarbeidet med Tyskland

Privat til «8. Mai» fra Hamburg.

I vesttyske finansretser følger man med oppmerksomhet det hollandske førstestekammers behandling av regjeringens forslag om opphevelse av krigstilstanden med Tyskland. I Vest-

De nødvendige lover svekker de nødvendige

Likvideringer under okkupasjonen

Hroar Hovden

«Finnes det ikke én mann i Norges storting som vil driste seg til å spørre myndighetene hvor lenge dette for-dømte tullet skal holde ved. Som vil kreve framlagt en fullstendig oversikt over alt det vi i krigens år hørte og trodde på fra London, og som forlanger å få vite hvem som hefter for det vi dengang hørte og rettet oss etter». (Av lederartikkel i «Nasjonen» 13. 11. 47).

tighetens røst har vekket dem til ettertanke. «8. Mai» har tidligere offentliggjort det fortvilelsens hjertesukk som kom fra en danske nylig i t Kjøbenhavnblad. Jeg skal — etter «Vårt Land» — gjengi hva en norsk «patriot», som har deltatt i to «likvideringer», har å si om dette:

«En samvittighetssak.

Når jeg ber om plass til nedenstående spørsmål i Deres blad, er det for det første av den grunn at jeg for gjeves har tilskrevet to av våre kjente jurister; for det annet fordi jeg vet at mange av mine venner i Milorg er like interessert i et åpent og greit svar som jeg. Den ene av de to jurister, som jeg spurte, svarte at han på det nåværende tidspunkt ikke ville uttale seg. Den annen har — tross purring — ikke svart overhodet.

1) Var heimefronten folkerettsstridig og således ulovlig (illegal) etter norsk lov?

2) I tilfelle med hvilken moralsk rett straffes i dag personer som ved folkerettsstridige midler søkte å hindre heimefrontens virksomhet?

Jeg var ivrig medlem av Milorg og deltok bl. a. i 2 likvidasjoner av norske nazister i henhold til ordre. Jeg var klar over at min handling var illegal i forhold til tysk «lov» i Norge, men det falt meg aldri inn at min virksomhet stred mot folkeretten. Vi anså oss som norske soldater.

Min forferdelse var stor i 1945 da den norske regjering erklærte at vi ikke hadde vært soldater i lovens forstand. Vi fikk nøye oss med betegnelsen «patrioter». Det neste harde støt fikk jeg da den tyske dommer Latza blankt ble frikjent for å ha dømt 200 patrioter som meg til døden.

I min fortvilelse er jeg kommet i nær forbindelse med Gud, men jeg får ingen fred før disse spørsmål er besvart. Bli svarene slik jeg frykter, da har jeg utført en morders gjerning, men også for en sådan finns det nåde hos Gud. Bare innen min lille krets er vi i dag flere som lider under dette. Vi må få vite sannheten. Jeg tør ikke lenger åpne en avis. E.S.»

«Nasjonen» krever opplysning om «hvem som hefter for det vi dengang hørte og rettet oss etter».

«Patrioten», som selv har vært med å ta andres liv — «etter ordre» — krever å få vite sannheten.

De uskyldige kvinner og barn som har mistet sin forsørger og far, men sitter igjen med skammen og vanæren, lider i stillhet. Så dem hører «samfunnet» lite til.

Skulle det ikke snart være på tide

DEN ALLIERTE

høykommissjon forbød den 12. ds. ytterligere fem kommunistiske aviser i Vesttyskland for en periode av 90 dager. Bladene har beskyldt Vestmaktene for krigshissing. — Hermed er ialt for tiden 15 kommunistiske dagsaviser i Vesttyskland forbudt. (Politiken, 13. 6. 51).

FRA TEHERAN

meldes at Persia's rød-hvit-grønne flagg ble heist over Anglo-Iranian Oil Companys hovedkontor den 11. ds., da selskapet i samsvar med sosialiseringstaket ble overtatt av den persiske stat. Flagghissingsseremonien forløp stille og rolig, og AIOC's direktør Drake overlot sitt kontor til de persiske regjeringsrepresentanter. (Sthlmst. 12. 6. 51).

GUMMI

til en verdi av mer enn 56,000,000 pund ble eksportert til Kina fra engelske besittelser mellom juli ifjor og april i år, opplyste kolonisekretær Griffiths i Underhuset den 13. ds. (Daily Express, 14. 6. 51).

SIDEN KRIGENS SLUTT

har det i Vesttyskland funnet sted 240 tilfeller av hærverk mot jødiske kirkegårder. Det har især vært slem i den britiske sone. Lederen av det jødiske sentralforbund påstår at anti-semitismen er sterkt tiltalende. Bonnregjeringen kaller hærverket avferdigende for «guttestreker». (Berlingske Tid., 13.6.51).

UMIDDELBART

etter frigjøringen ble det truffet en avtale mellom russiske og norske myndigheter om at det skulle reises et monument i Kirkenes til minne om Den røde hærs innsats i Finnmark. Oppførelsen av monumentet har tatt atskillig lengre tid enn beregnet, men for et par måneder siden forelå bronseavstøpningen, og i løpet av sommeren er det meningen å få reist sokkelen. Det kjempemessige seiersmonument som bekostes av den norske stat, får plass på den dominerende Haganeshaugen midt i byen, og blir ialt 11 meter høy. Selve figuren — en to og en halv meter høy russisk soldat med stengun som tramper på den overvunne tyske ørn — blir tre og en halv meter. Fundamentet er for lengst støpt ferdig, og sokkelen som skal lages av 300 steinblokker og med inskripsjoner på russisk og norsk, vil antagelig bli monteret i sommer. (Morgenbl. 14. 6. 51).

adde ikke støt, Sveriges historiske oppgave er å beskytte den vestlandske kultur i Vest-Europa.

Man er i London ikke i tvil om at de fleste ledende svenske militære er stemt for at Sverige hurtig

Bulgarsk stjerneregner

Adskillig likhet med det norske ordensregn.

Det kommunistiske Bulgaria har hatt stjerneregner. Visepremierministeren Ivar Mihailoff og krigsministeren Peter Panjtevsky er utnevnt til generaloberster, armeens høyeste grad, og dekorert med Folkerepublikken Bulgarias orden, I. klasse «for utrettelig tjeneste i den bulgarske arme i 27 resp. 25 år». Den jevne bulgarer synes at dette er ganske pusisg. Han vet nemlig at de to herrer forlot Bulgaria i 1923, da de var litt over 20 år gamle og uten noen militær utdannelse for så å komme igjen da faren var over i 1944 — og da som sovjetgeneraler. Slik kan karrieren gjøres, når lykken er god. Er det noen som kjenner seg igjen i det norske ordensregn?

kan ha grunn til å spørre seg selv: hvorfor utdanner og utvikler ikke det demokratiske styre virkelig kyn dige politikere i landet?

Under Einar Gerhardsens ledelse har man fullført det samarbeid som Johan Nygaardsvold innledet. De ideologiske motsetninger er ryddet av veien. Arbeiderpartiet har kvittet seg med sin marxisme og hele sin gamle sosialistiske ideologi. Det har tatt ledelsen av en aktiv utenrikspolitikk, som riktignok har spilt tet Norden, men som har samlet de parlamentariske partiene om en felles linje. Det har likeledes tatt ledelsen av en aktiv rustningspolitikk, som har samlet partiene og fjernet alle gamle motsetninger på dette felt. Det har representert en faglig-økonomisk forsonings- og utjevningpolitikk. Fortidens skarpeste konfliktspørsmål er lykkelig eliminert og der er etablert et samarbeid også på de felter, hvor dette i 1930-årene syntes minst sannsynlig. Forutsetningen har vært at Arbeiderpartiet hadde ledelsen, satt med ansvaret og hadde forbrukt sin fortids dynamiske kraft. Samt at opposisjonen har bestått av mer og mindre forbrukte fortidspartier uten evne til å formulere selvstendige programsetninger, uten noen dynamisk vilje, uten tro på sin egen framtid og uten menn som kunne føre en strid med dimensjoner og dypere innhold.

Bare omkring den økonomiske politikken har der stått virkelig strid. Arbeiderpartiet har ført sin «plan-økonomi» fram til en klar og ubetinget fiasko, et sammenbrudd for det sosialdemokratiske alternativ til kommunistisk statskapitalisme og konservativ liberalisme. Opposisjonen har hevdet en forsiktig økonomisk liberalisme, — men den har selvsagt vært hemmet av å ha slike «planøkonomer» som direktør Thagaard innen sine egne rekker.

Dette er det eneste punkt hvor motsetninger av betydning er kom-

ideologi

2014 Og verdenssosialismen er dermed inne i en alvorlig krise, sier Tito teoretikeren Djilas

Titos ledende marxistiske teoretiker, minister uten portefølje og medlem av politibyrået, Djilas, sier, at en alvorlig krise har rammet sosialismen over hele verden. Krisen skyldes først og fremst, at Sovjet-Russland har forlatt den sosialistiske ideologi. De russiske ledere har allerede begynt å slå inn på en vei som fører til en ny reaksjonær ideologi og reaksjonær aggressjon og utsugning. Alt som Stalin sier utgis for vitenskap og almen teori, men Stalins teorier er usosialistiske, umarxistiske og uvitenskapelige. — Det var en kall dusj for de rett troende, men det er kanskje fra Titos land at fornyelsen skal komme, og kanskje derfor kurtiseres han av vest maktene som en vordende bundsforvandt. Det var en gang en mann som sa: Alt flyter. Vi kan visst med god samvittighet bruke hans ord idag, vi som har evne til å se sammenhengen mellom den gamle kapitalisme og sosialismen i begges blindhet.

met tilsyne. Ellers synes en viss nasjonal samling å være fullbyrdet.

Nå finnes der noen som står uten for denne utviklingen. Der finnes stalinister. Og der finnes «europelister»!

Der finnes dem som forkaster disse års historieforskning og fordømmer deres «rettsoppgjør». Som heller ikke i dag tror at den foreldede forfatningsformen er framtidens. Som er overbevist om at den småborgerlige sosialdemokratismen som ennå har overlevet i noen nord vesteuropiske land bare er den døende utløper på en bevegelse som for noen årtier siden var den sterkeste dynamiske bevegelse i Europa. Som ikke ønsker å se landet amerikanisert, og som tror at den virkningsfulleste vei til å hindre det, er den europeiske samling som sosialdemokratene saboterer.

Der finnes dem som gjerne vil bli ferdig med myten om «seiren» i annen verdenskrig, dem som formår å erkjenne Europas katastrofale nederlag, dets tapte verdensherredømme, ulykken ved Tysklands ødelegelse, tragedien ved den rooseveltske utleveringspolitikk og som ennå håper på en Europas regenerasjon og samling, fornyelse og selvhjelpelse. Der finnes dem som drømmer om at Europa ennå skal vinne tilbake så meget av sin kraft at det ved forenede krefter skal tvinge fienden tilbake fra de skanser som den rooseveltske politikk har utlevert ham. Som ennå tror på en nyskapende kraft i den gamle verdensdel.

De må forstå at der ikke er grobund for deres ideer i dag. Norge gjennomlever en periode hvor samlingen fra 1930-årene fullbyrdes og hvor det sist tilkomne av fortidens store partier, Arbeiderpartiet, er ved å fullføre sin historiske misjon og forbruke sine krefter, mens dets ideologiske oppløsning skrider fremad og dets opprinnelige klassekraft ebber ut.

Privat til «8. Mai» fra Hamburg.

I vesttyske finanskretser følger man med oppmerksomhet det hollandske førstekammers behandling av regjeringens forslag om opphevelse av krigstilstanden med Tyskland. I Vest-Tyskland er man skuffet over at den hollandske regjering har foreslått at de konfiskatoriske tiltak overfor privat tysk eiendom skal godkjennes ved lov.

Det hollandske katolske folkparti har fremhevet at denne fremgangsmåte er uheldig. Holland er interessert i et godt forhold til Tyskland, idet de hollandske interesser i Tyskland er større enn de tyske interesser i Holland.

Dette gjelder forøvrig også slike land som Danmark og Norge, uttales det i vesttyske finanskretser. Nederlandske forsikringsselskaper er sterkt interessert å oppta samarbeidet med Tyskland, og det samme gjelder norske og danske selskaper. Man håper derfor i Vest-Tyskland at det i alle disse land vil heve seg røster til fordel for en fair behandling av tysk privat eiendom, uansett hvilke tiltak som er truffet i tidsrommet 1945—51.

Krigsforbrytere og gerilja-krig

Mange tiltak som tyske offiserer måtte ta under krigen kommer i dag i et helt annet lys

Privat til «8. Mai» fra New York.

Under denne overskrift behandler den amerikanske oberst K. C. Arnade partisankrigens folkerettslige problemer i et jødisk uketidskrift som utkommer i New York og som heter «Aufbau/Reconstruction».

Obersten spør hvordan en ansvarlig offiser kan beskytte sin avdeling og sine forbindelseslinjer bakover mot sivilbefolkningen uten å bli dømt som krigsforbryter av seierherren — etterpå. Obersten gjennomgår Haagkonvensjonens bestemmelser og sier at Sovjet-Samveldet jo ikke er medlem av konvensjonen. En hvilken som helst stridsmakt som befinner seg i krig inne i Russland står derfor overfor et fryktelig valg. Den må selv følge Haagkonvensjonen, mens russerne kan gjøre alt hva de ønsker. En slik situasjon er utålelig. Mange tiltak som tyske offiserer måtte treffe under den annen verdenskrig kommer derfor i dag i et helt nytt lys, sier obersten. FN-troppene har under kampene i Korea også måttet evakuere sivilbefolkningen fra mange bygder, tilføyer han.

Dansk kjempebunker for kunstskatter

I nærheten av København skal det bygges en kjempebunker på 2000 kubikmeter av armert betong, hvor Danmarks største kulturskatter skal anbringes i tilfelle en krig. Bunkeren er beregnet til 1,4 mill. kr.

og lindring for den som nær begatt handlingen. Men i det lange løp lar oppklaringen seg ikke stoppe. Der vil for eller senere komme en regnskapets dag. Man skulle tro at også alle «eksekutører» som har opptrått korrekt — og det må vel være de fleste? — med g'ede ser fram til en slik dag. Så vil de kunne bli renvasket for den mistanke som nå kanskje hviler over dem og plager dem. Så får straffen komme over dem som virkelig har begått forbrytelser. Det er vel tanken på en mulig regnskapets dag som har fått enkelte av de impliserte til å fortvile. Samvit-

Stortinget eller regjeringen har intet å si LO og Arbeidsgiverforeningen avgjør alt Er folket klar over dette?

I bladet «Kontakt», som oppfattes som et slags ideologisk talerør for den sosialistiske bevegelse, skriver Trygve Bull om LO's dirigering av regjeringen og dermed av politikken her i landet bl. a.:

«Det som fagorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen er kommet overens om, er det bare komisk å tenke på at Storting eller endog regjeringen skulle endre noe ved. Det som samarbeidskomiteen mellom partiet og landsorganisasjonen har bestemt seg til skal være bevegelse-

Tillitstapene

Utenom de harde og umenneskelige fengselsstraffer som medlemmer av NS ble idømt virker tillitstapene kanskje for mange som den hardeste straff, idet de derved blir avskåret fra tidligere erverv. Man kvier seg ikke for å forlange skatter og avgifter av de dømte, men «offentlig tillit» skal de ikke ha. Man venter at folket skal gjenreise landet etter krigen, men glemmer å gi dømte NS-medlemmer tilbake sine borgerlige rettigheter så de kan virke på like fot med de øvrige borgere. Folk i alminnelighet vet ikke hva dette har å bety for dem som trenger tillitstapene fjernet for å komme i full virksomhet. De har en økonomisk rekkevidde som få tenker over. Og Stortinget burde derfor — før de tar sommerferie — sørge for at alle dømte NS-folk får sin offentlige tillit gjenopprettet.

Når man har sonet en dom man har vært dømt til så virker tilleggsstraffen med tillitstapene vel så hard som fengselsstraffen for mange. Denne tilleggsstraff har for mange en uoverskuelig rekkevidde, og burde ikke benyttes i et samfund som vil regne seg som demokratisk.

Selv en så aggressiv jøssing som professor Keilhau har offentlig erklært at han fra første stund var uenig i landssvikanordningen og anser denne anordning reelt å være i strid med Grunlovens paragraf 97. — Etterhvert som det nå ikke er mere å tjene på landssvikoppjøret vil nok de fleste jurister være enig med professor Keilhau, som jo offentlig har vært kjent som fadder for landssvikanordningen.

Derfor bør Stortinget nå ikke unde seg sommerferie før de søker å rette misforholdet. Gjør denne urett god igjen, men gjør det straks.

Argus.

a ta andres liv — etter ordet krever å få vite sannheten.

De uskyldige kvinner og barn som har mistet sin forsørger og far, men sitter igjen med skammen og vanseren, lider i stilhet. Så dem hører «samfunnet» lite til.

Skulle det ikke snart være på tide å luften litt ut i denne lumre tåkeheim? Å skille klinten fra hveten, de uskyldige fra forbyrterbanden? Slik som det gjøres i Danmark.

Vårt land kan ikke være bekjent av å drive negerjustis i mannsaldrer framover.

Hroar Hovden.

sens politikk, kan ikke stortingsmennene gjøre om. De kan murre — men truer de med å appellere til urvelgerne, blir de jo snart klar over at det ikke er urvelgerne som bestemmer om de skal bli stilt opp igjen ved neste valg, men et partiapparat som beherskes fra oven gjennom et hierarki av lønnede sekretærer og journalister, bra og hederlige folk, men folk hvis sosiale karriere avhenger av deres lojalitet mot ledelsen».

Når vi leser ovenstående, kommer vi til å minnes noen strofer av Arne Garborg:

Men vite skal me og vone visst at ånd må vinne på troll til sist og vit på den arge villskap.

Så lat oss tru og stride som menn, for trui er som det skrivi stend den makt som vinner på verdi.

Koreakrigen sett fra den annen side

Hva FN-troppene har tapt

«Pravda» offentliggjorde 28. mai følgende melding fra Den koreanske folkearmes overkommando:

I den siste tid har Folkearmeens tropper under gjensidig operasjoner med kinesiske frivillige tilføyd 11 amerikanske regiment, en engelsk og en tyrkisk brigade og 6 Li Syn-Man-divisjoner betydelige tap.

Fiendens tropper har lidt følgende tap i drepte og sårede: den amerikanske arme — 12,926 mann, den engelske arme 5,599 mann; de franske tropper — 522 mann; de tyrkiske tropper — 900 mann; de filippinske tropper — 582 mann og Li Syn-Man-armeen — 28,349 mann. Ialt i drepte og sårete 46,878 mann.

Tilfangetatte: 1447 amerikanere, deriblant sjefen for den 2. amerikanske divisjons 23. regiment; 1286 englandere, deriblant sjefen for et infanteriregiment og sjefen for en sær bataljon; 12,915 Li Syn-man-soldater, franskmenn, tyrkere, filippinere og Kuomintang-soldater, deriblant sje-

overlevende tyske soldater — 500 en halv meter. Fundamentet er forlenget støpt ferdig, og sokkelen som skal lages av 300 steinblokker og med inskripsjoner på russisk og norsk, vil antagelig bli montert i sommer. (Morgenbl. 14. 6. 51).

VED VALGENE

i Italia fikk det «nyfascistiske» parti en voldsom stemmefremgang. I de 26 provinshovedsteder fikk partiet kun 32,000 stemmer ved forrige valg, mens det denne gang fikk mye over 100,000 stemmer. Kommunistenes stemmetall økte også litt, mens de vestlig-demokratiske partiers blokk, hadde en betydelig stemme nedgang. (Politiken, 13. 6. 1951).

ETTER EN KONFERANSE

i London er det framsatt forslag om sammenslutning av Nord- og Syd-Rhodesia og Nyasaland til en federasjon tilsluttet det britiske samveldet. Landet vil bli kalt Britisk Central-Afrika. Det nye landet vil få mere enn 6 mill. innbyggere, hvorav 170,000 europeere. De viktigste produkter er gull, sølv, koppar, tinn, the og tobakk. (Daily Express 14. 6. 51).

DET KOMMUNISTISKE KINA

vil nu i øket grad bli satt på krigsfot, fremgår det av en rekke forordninger, som Peking-regjeringen har utstedt. I følge disse forordninger vil følgende skritt bli tatt:

1. Sikkerhetspolitiet vil få utvidede fullmakter for å hindre, at statshemmeligheter avsløres
2. Fruktsommelige kvinner vil bli beordret til å ta lettere arbeide. Tidligere kunne de få ferie i et par uker.
3. Utdannelsen av leger og ingeniører vil bli fremskynnet.
4. Frivillige pengeinnsamlinger til innkjøp av krigsmateriell vil bli gjennomført over hele riket. (Politiken, 13. 6. 51).

FRU RIBBENTROP,

enken etter utenriksminister Ribbentrop, har anlagt sak mot et champagnefirma i Bayern, fordi firmaet ikke vil godta hennes sønn Rudolf, som partner, på tross av en kontrakt fra 1942. Fru Ribbentrop er søster til firmaets forrige innehaver. (Daily Express, 14. 6. 51.)

AVDØDE ARBEIDERPARTIUTEN-RIKSMINISTER Ernest Bevins testamente viser at han etterlot seg 13,578 pund (ca. 271,560 kr.)

Hele hans formue går til hans enke. (Morgenbladet, 16. 6. 51.)

fen for Li Syn-man-armeens 2. og 3. regiment. I alt er 15,648 fiendtlige soldater og offiserer tatt til fange.

Det er tatt som bytte 775 kanoner av forskjellig kaliber, 30,089 geværer, 106 luftvern-maskingeværer, 347 tunge maskingeværer, 692 lette maskingeværer, 12,133 automatiske våpen, 1236 biler, 29 panserbiler, 60 tanks, 486 felttelefoner, ammunisjon og annet krigsbytte er under opptelling.

Av fiendens tekniske kampmidler er det tilintetgjort 241 biler, 13 panserbiler og 134 tanks. Over 100 av fiendens fly er skutt ned og over 50 skadet.

Nordmørspostens Trykkeri